

Türkiye - İngiltere Ticaret ve Kliring anlaşmasına bağlı ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk malları listesine, bedelleri Commodities Limited şirketine ödenecek eşya müstesna olmak üzere, bütün Türk emtiasının idhali için teati olunan notaların tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/227)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/4956

13 - IX - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye - İngiltere Ticaret ve kliring anlaşmasına bağlı ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk malları listesine, bedelleri Commodities Limited şirketine ödenecek eşya müstesna olmak üzere, bütün Türk emtiasının idhali için teati olunan notaların tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 11 - IX - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâiyhası

İngiltere Hükümetile Londrada cereyan etmekte olan müzakerelerin bitmesine intizaren ve ihracat mevsimimizin başladığı güz ayları ibtidasında mallarımızın daha geniş bir mikyasta İngiliz pazarlarında satılabilmesini teğminen İngiltere ile aramızda mevcud ve 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşma ile tadil edilen 2 eylül 1936 tarihli ticaret ve kliring anlaşmasına merbut ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk mallarını gösterir 4 numaralı listeye, 27 mayıs 1938 tarihli anlaşmanın 4 ncu maddesinde musarraha olub bedelleri Türkiye - İngiltere Commodities Limited Şirketine tesviye kılınacak eşya müstesna olmak üzere, bütün Türk emtiasının idhali hususunda İngiltere Hükümetile mutabakat hâsil olmuş ve bu husus Hariciye vekâletile Ankaradaki İngiliz Büyük elçiliği arasında nota teatisi suretile teğmin edilmiştir.

İşbu anlaşma şimdiye kadar mümkün olduğu derecede istifade edilemeyen İngiliz pazarlarını toprak mahsullerimize geniş mikyasta açacağı ve binnetice iyi fiatlarla ve çok miktarda ihracat imkânı bahşedeceği gibi İngiltere ile aramızda caygır olan ticaret münasebetlerinin tevessü ve inkişafına da hizmet etmiş olacaktır.

Bu itibarla ticarî menfaatlerimize pek uygun olan bu anlaşmaya dair kanun projesinin kabul ve tasdiki Büyük Millet Meclisinin yüksek reyine arz kılınır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/227

Karar No. 14

28 - III - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İngiltere Ticaret ve kliring anlaşmasına bağlı ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk malları listesine bedelleri Commodities Limited şirketine ödenecek eşya müstesna olmak üzere bütün Türk emtiasının idhali için teati olunan notaların tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 11 - XI - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Encümenimize havale buyurulmakla tedkik ve mütalea olundu.

İki memleket arasındaki ticarî münasebetlerin inkişafını istihdaf eden kanun lâyihası Encümenimize aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmer
Antalya		Diyarbakır
Dr. Cemal Tunca		Dr. İ. Tali Öngören
Diyarbakır	Erzurum	İzmir
Zeki M. Alsan	Perteve Demirhan	Halil Mentеше
Kars		Sivas
Gl. Muhittin Akyüz		N. Sadak
Tekirdağ		Tokad
Yahya Kemal Beyatlı		N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/227

Karar No. 18

6 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İngiltere arasında mevud olub 27 mayıs 1938 tarihli kliring Anlaşması ile tadil edilen 2 eylül 1936 tarihli ticaret ve kliring Anlaşmasına bağlı ve hususî bir takas mevzuu teşkil etmiş bulunan Türk mallarını gösteren listede bedelleri Commodities Limited şirketine ödenecek eşya müstesna olmak üzere bütün Türk emtiasının idhali için teati olunan notaların tasdiki hakkında Hariciye vekâletince tanzim edilip İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı 11 eylül 1939 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe lâyihasile birlikte encümenimize de havale buyurulmuş olmakla tedkik ve müzakere olundu:

Takas rejimine tâbi bulunan Türkiye - İngiltere arasındaki ticarî münasebetler haemini genişletmek ve bilhassa toprak mahsullerimize karşı İngiliz pazarlarını daha geniş miyasta aç-

mak maksadile Hükümetimizle İngiltere Hükümeti arasında teati edilmiş olan notaların tasdiki hakkındaki bu kanun lâyihası encümenimizce de aynen kabul edilerek Heyeti Umumiyenin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad En. R.	Bu M. M.	Kâtib
Giresun	Diyarbakır	Afyon K.
İ. Sabuncu	N. Sünkıtay	
Afyon K.	Ankara	Bursa
Berç Türker	A. Ulus	Fazlı Güleç
Denizli	Edirne	Erzincan
Tahir Berkay	T. Göksel	S. Başolac
İstanbul	İzmir	İstanbul
A. Daver	Benal Arıman	A. H. Denizmen
Kars	Kastamonu	Konya
K. Arıklı	M. C. Bayar	A. H. Dikmen

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türkiye - İngiltere Ticaret ve kliring anlaşması-
na bağlı ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk
malları listesine bedelleri Commodities Limited
şirketine ödenecek eşya müstesna olmak üzere bü-
tün Türk emtiasının idhali için teati olunan no-
taların tasdiki hakkında kanun lâiyhası*

MADDE 1 — İngiltere ile aramızda mevcut ve 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşma ile tadil edilen 2 eylül 1936 tarihli Ticaret ve kliring anlaşmasına merbut ve hususî takasa mevzu teşkil eden Türk mallarını gösterir listeye, 27 mayıs 1938 tarihli munzam itilâfın 4 ncü maddesinin 2 nci fıkrası II paragrafında musarrah olup bedelleri Türkiye - İngiltere Commodities Limited şirketine tesviye kılmacak eşya müstesna olmak üzere, bütün Türk emtiasının idhali hususunda İngiltere Hükûmetile teati olunan mektublar, imzası tarihinden itibaren meri olmak üzere, kabul ve tasdik kılınmıştır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanun ahkâmını tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

11 - IX - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		C. Erçin

Sir Hughe Knatchbull Hugessen
Büyük Britanya Büyük Elçisi

Ankara 23 ağustos 1939

Ankara

Bay Büyük Elçi,

Madde 1 — Türkiye Hükümeti, yakında başlayacak olan Türk ihracat mevsimi dolayısıyla takas rejimine tâbi olan Türk - İngiliz ticarî mübadeleleri hacmini mümkün olan süratle genişletmeyi arzu etmekte ve bu teklifin neticesi olarak Türkiye ile Müttehid Kırallık arasındaki ticarî mübadeleler hacminin hissedilir bir surette artacağı ümidini beslemektedir.

Madde 2 — Türkiye Hükümeti yakında Londra'da müzakeresine başlanılacak olub elyevm ahkâmı meri ticaret ve kliring anlaşmalarını tadil eyleyecek olan munzam bir itilâfın akdine intizaren Müttehid Kırallık Hükümetinin, takasa tâbi mübadelâttan mütevellid İngiliz liralarnı mezkûr itilâflarda tasrih edilen şekilden gayri bir surette tevzie salâhiyettar olmadığı hususunu göz önünde tutmaktadır.

Madde 3 — Bu itibarla işbu notaların teatisi tarihinden itibaren muteber olmak ve yukarıdaki fıkrada zikredilen munzam anlaşmanın akdine kadar meriyet mevkiinde kalmak üzere aşağıdaki mutavassıt tesviye tarzını teklif eylemekle mübahi bulunmaktayım :

(1) 2 eylül 1936 tarihinde Londrada imzalanmış olan ticaret ve kliring itilâfına merbut ve muahhar itilâflarla tadil edilmiş bulunan dördüncü listeye, 27 mayıs 1938 tarihli munzam itilâfın dördüncü maddesinin 2 nci fıkrasında tadad edilen ve bedelleri İngiltere - Türkiye Commodities Limited Şirketine tediye kılınacak olan eşya hariç olmak üzere, bileümle Türk emtiası idhal kılınacaktır.

(2) Takas muamelâtı dolayısıyla Müttehid Kırallığa idhal edilen Türk emtiasının satışından tahassül eden İngiliz lirası mebalığ yukarıda sözü geçen 2 eylül 1936 tarihli anlaşmanın, 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşmanın beşinci maddesile tadil edilen, dokuzuncu maddesi ahkâmına tevfikân tevzi edilecektir.

(3) Türkiye Hükümeti, işbu nota teatisine mevzu teşkil eden tesviye suretinin devamı müddetine, yukarıki 2 numaralı talî paragrafta derpiş edildiği şekilde takas esasına istinaden yapılacak idhalâttan mütevellid ve B talî hesabına yatırılacak mebalığın % 33 1/3 ünü Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına açılacak bir İngiliz lirası hesabına nakledecektir.

Türkiye Hükümetile İngiltere Hükümeti arasında işbu notanın ikinci fıkrasında zikredilen itilâfın akdine intizaren bu hesabdandan hiç bir tediyyat yapılmayacaktır. Bu hesabda toplanan mebalığın istimal tarzına müteallik ahkâm munzam itilâfta gösterilecektir.

Madde 4 — Müttehid Kırallık Hükümeti bundan evvelki fıkrada teklif edilen tesviye suretini kabule hazır olduğu takdirde işbu notanın, Ekselânsların cevabı ile birlikte, bu sureti tesviyenin meriyet mevkiine girmesini tazammun eden bir itilâf mahiyetini almasını teklif eyer ve ihtiramâtı faikamın kabulünü rira ederim Bay Büyük Elçi.

Ş. Saracoğlu

Ekselans
Bay Şükrü Saracoğlu
Hariciye vekili

Ankara, 23 ağustos 1939

Ankara

Bay Vekil,

Ekselânsların metni aşağıda nakledilen bu günkü tarihli notasını aldığımı arz ile şeref kesbeylerim:

Bay Büyük Elçi,

Madde 1 — Türkiye Hükûmeti, yakında başlayacak olan Türk ihracat mevsimi dolayısıyla takas rejimine tâbi olan Türk - İngiliz Ticarî mübadeleleri hacmini mümkün olan süratle genişletmeyi arzu etmekte ve bu teklifin neticesi olarak Türkiye ile Müttehid Kırallık arasındaki ticarî mübadeleler haeminin hissedilir bir surette artacağı ümidini beslemektedir.

Madde 2 — Türkiye Hükûmeti yakında Londrada müzakeresine başlanacak olub elyevm ahkâmı merî Ticâret ve Kliring Anlaşmalarını tadil eyliyecek olan munzam bir itilâfın akdine intizaren Müttehid Kırallık Hükûmetinin, takasa tâbi mübadelâttan mütevellid İngiliz liralarnı mezkûr itilâflarda tasrih edilen şekilden gayri bir surette tevzie salâhiyettar olmadığı hususunu göz önünde tutmaktadır.

Madde 3 — Bu itibarla işbu notaların teatisi tarihinden itibaren muteber olmak ve yukarıdaki fıkrada zikredilen munzam Anlaşmanın akdine kadar meriyet mevkiinde kalmak üzere aşağıdaki mutavassıt tesviye tarzını teklif eylemekle mübahi bulunmaktayım:

(1) 2 Eylül 1936 tarihinde Londrada imzalanmış olan Ticâret ve Kliring İtilâfına merbut ve muahhar itilâflarla tadil edilmiş bulunan dördüncü listeye, 27 mayıs 1938 tarihli munzam itilâfın dördüncü maddesinin 2 nci fıkrasında tadad edilen ve bedelleri İngiltere - Türkiye Commodities Limited şirketine tediye kılınacak olan eşya hariç olmak üzere bilcümle Türk emtiası idhal kılınacaktır.

(2) Takas muamelâtı dolayısıyla Müttehid Kırallığa idhal edilen Türk emtiasının satışından tahassül eden İngiliz lirası mebalîğ yukarıda sözü geçen 2 Eylül 1936 tarihli anlaşmanın, 27 mayıs 1938 tarihli munzam anlaşmanın beşinci maddesile tadil edilen dokuzuncu maddesi ahkâmına tevfi kan tevzi edilecektir.

(3) Türkiye Hükûmeti, işbu nota teatisine mevzu teşkil eden tesviye suretinin devamı müddetince, yukarıdaki 2 numaralı tâli paragrafta derpiş edildiği şekilde takas esasına istinaden yapılacak idhalâttan mütevellid ve B tâli hesabına yatırılacak mebalîğın % 33 1/3 ünü, Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası namına açılacak bir İngiliz lirası hesabına nakledecektir.

Türkiye Hükûmetile İngiltere Hükûmeti arasında işbu notanın ikinci fıkrasında zikredilen itilâfın akdine intizaren bu hesabdan hiç bir tediye yapılmıyacaktır. Bu hesabda toplanan mebalîğın istimal tarzına müteallik ahkâm munzam itilâfta gösterilecektir.

Madde 4 — Müttehid Kırallık Hükûmeti bundan evvelki fıkrada teklif edilen tesviye suretini kabule hazır olduğu takdirde işbu notanın, Ekselânsların cevabı ile birlikte, bu sureti tesviyenin meriyet mevkiine girmesini tazammun eden bir itilâf mahiyetini almasını teklif eyles ve ihtiramatı faikamın kabulünü rica ederim, Bay Büyük Elçi.

2. Ekselânsların notasında teklif edilen sureti tesviyeyi İngiltere Hükûmetinin kabule amade olduğunu ve mezkûr nota ile işbu cevaba, bu sureti tesviyenin mevki tatbika geçmesi hususunda bir anlaşma teşkil etmiş nazarile bakmağa muvafakat ettiğimi Ekselânslarına bildirmekle şerefyabım.

Bu vesile ile ihtiramatı faikamı teyid ederim Bay vekil.

Sir H. Knatchbull-Hugessen

